

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 27. februára 2020¹

Vec C-331/19

**Staatssecretaris van Financiën
proti
X**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podala Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd, Holandsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Dane – Daň z pridanej hodnoty – Smernica 2006/112/ES – Článok 98 – Znížené sadzby – Príloha III bod 1 – Potraviny určené na ľudskú spotrebu a výrobky obvykle určené ako doplnok alebo náhrada potravín – Výrobky povzbudzujúce libido“

Úvod

1. Daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) je nepriama daň, to znamená, že jej ekonomická záťaž sa v plnom rozsahu prenáša na spotrebiteľov, čím sa zvyšuje cena tovarov a služieb. S cieľom znížiť tento vplyv DPH na tvorbu cien určitých tovarov a služieb, ktoré sa považujú za tovary a služby osobitného spoločenského významu, normotvorca ustanovil niekoľko oslobodení od dane, ako aj možnosť uplatniť zníženú sadzbu DPH. Táto posledná uvedená možnosť sa týka najmä potravín, ako aj výrobkov, ktoré sú určené na použitie pri ich príprave, alebo ako ich doplnok alebo náhrada.

2. Zdá sa však, že zaradenie určitých tovarov do týchto kategórií je spojené s ťažkosťami, o čom svedčí judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa tejto problematiky.² V prejednávanej veci bude mať Súdny dvor príležitosť tieto pojmy objasniť, čím by sa mal do budúcnosti obmedziť počet sporov v tejto oblasti, aj keď sa im bezpochyby nezabráni úplne.

¹ Jazyk prednesu: poľština.

² Pozri najmä rozsudky z 3. marca 2011, Komisia/Holandsko (C-41/09, EU:C:2011:108); z 10. marca 2011, Bog a i. (C-497/09, C-499/09, C-501/09 a C-502/09, EU:C:2011:135), ako aj z 9. novembra 2017, AZ (C-499/16, EU:C:2017:846).

Právny rámec

Právo Únie

3. Článok 1 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín³, stanovuje:

„Toto nariadenie poskytuje základ na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany zdravia ľudí a záujmov spotrebiteľov vo vzťahu k potravinám, pričom berie do úvahy najmä rozmanitosť v zásobovaní potravinami vrátane tradičných výrobkov a zároveň zabezpečuje účinné fungovanie vnútorného trhu.“

4. Článok 2 tohto nariadenia znie:

„Na účely tohto nariadenia ‚potraviny‘ znamenajú akékoľvek látky alebo výrobky, či už spracované, čiastočne spracované alebo nespracované, ktoré sú určené na ľudskú spotrebu alebo o ktorých sa predpokladá, že sú na ňu určené.

‚Potraviny‘ znamenajú tiež nápoje, žuvačky a všetky látky vrátane vody, zámerne pridávan[é] do potravín počas ich výroby, prípravy alebo úpravy. ...

‚Potraviny‘ nezahŕňajú:

- a) krmivá;
- b) živé zvieratá, ak nie sú pripravované s cieľom umiestnenia na trh pre ľudskú spotrebu;
- c) rastliny pred zberom;
- d) liečivá v súlade so smernicami Rady 65/65/EHS... a 92/73/EHS...;
- e) kozmetické prostriedky v súlade so smernicou Rady 76/768/EHS...;
- f) tabak a tabakové výrobky v súlade so smernicou Rady 89/622/EHS...;
- g) omamné látky alebo psychotropné látky v súlade s Jednotnou konvenciou Organizácie Spojených národov o omamných látkach, 1961 a Konvencie Organizácie Spojených národov o psychotropných látkach, 1971;
- h) rezíduá a kontaminanty.“

5. Podľa článku 96 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty⁴ členské štáty uplatňujú štandardnú sadzbu DPH, ktorú určí každý členský štát ako percento zo základu dane a ktorá je rovnaká pre dodanie tovaru a poskytovanie služieb.

6. Článok 98 ods. 1 a ods. 2 prvý pododsek tejto smernice stanovuje:

„1. Členské štáty môžu uplatňovať buď jednu alebo dve znížené sadzby.

3 Ú. v. ES L 31, 2002, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 463.

4 Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1.

2. Znížené sadzby sa uplatňujú len na dodania tovaru a poskytovania služieb, ktoré patria do kategórií uvedených v prílohe III.

....“

7. Príloha III smernice 2006/112 vo svojom bode 1 uvádza:

„Potraviny (vrátane nápojov okrem alkoholických nápojov) určené na ľudskú a zvieraciu spotrebu, živé zvieratá, osivá, rastliny a zložky obvykle určené na použitie pri príprave potravín; výrobky obvykle určené ako doplnok alebo náhrada potravín.“

Holandské právo

8. Holandské právo stanovuje uplatnenie zníženej sadzby DPH na výrobky uvedené v bode 1 prílohy III smernice 2006/112, a to na základe článku 9 ods. 2 písm. a) Wet houdende vervanging van de bestaande omzetbelasting door een omzetbelasting volgens het stelsel van heffing over de toegevoegde waarde (zákon, ktorým sa nahrádza súčasná daň z obratu daňou z obratu podľa systému dane z pridanej hodnoty) z 28. júna 1968 v spojení s bodom a.1 písmenami a) až c) tabuľky I, ktorá je prílohou tohto zákona.

Skutkové okolnosti, konanie a prejudiciálne otázky

9. X, ktorý je platiteľom DPH, prevádzkuje obchod s erotickými výrobkami (sex shop). Medzi výrobkami, ktoré predáva, sú kapsuly, kvapky, prášky a spreje na orálne použitie určené na stimuláciu sexuálnej túžby (afrodiziaká). Zložky týchto výrobkov sú prírodného pôvodu.

10. Platiteľ v období od roku 2009 do roku 2013 na tento tovar uplatňoval zníženú sadzbu DPH uplatniteľnú na potraviny. Keďže však daňová správa zastáva názor, že nešlo o potraviny v zmysle príslušných ustanovení o DPH, uplatnenie tejto sadzby na uvedené výrobky odmietla a nariadila ich zdanenie obvyklou sadzbou.

11. Platiteľ podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Rechtbank Den Haag (súd v Haagu, Holandsko). V konaní na druhom stupni Gerechtshof Den Haag (Odvolací súd Haag, Holandsko) odvolaniu platiteľa vyhovel a rozhodol, že určenie predmetných výrobkov na použitie ako afrodiziakum nebráni ich zdaneniu sadzbou stanovenou pre potraviny. Tento súd zohľadnil skutočnosť, že tieto výrobky sú určené na orálne použitie, a sú vyrobené zo zložiek, ktoré sa môžu vyskytovať v potravinách. Ďalej sa domnieval, že definícia potravín prijatá normotvorcom je taká široká, že zahŕňa výrobky, ktoré nie sú jednoznačne spojené s potravinami, ako sú sladkosti, žuvačky alebo koláče.

12. Staatssecretaris van Financiën (štátny tajomník pre financie, Holandsko) podal proti tomuto rozsudku kasačný opravný prostriedok na vnútroštátny súd.

13. Za týchto podmienok Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd, Holandsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa pojem ‚potraviny určené na ľudskú spotrebu‘ použitý v prílohe III bode 1 smernice [2006/112] vykladať v tom zmysle, že sa ním podľa článku 2 [nariadenia č. 178/2002] označujú akékoľvek látky alebo výrobky, či už spracované, čiastočne spracované alebo nespracované, ktoré sú určené na ľudskú spotrebu alebo o ktorých sa predpokladá, že sú na ňu určené?

V prípade zápornej odpovede na otázku: Ako sa má pojem v tomto prípade vykladať?

2. Pokiaľ sa výrobky, ktoré možno jesť a piť, nemajú považovať za potraviny určené na ľudskú spotrebu, na základe akých kritérií sa má posúdiť, či je takéto výrobky možné považovať za výrobky obvykle určené ako doplnok alebo náhrada potravín?“

14. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania bol Súdnu dvoru doručený 23. apríla 2019. Holandská vláda a Európska komisia predložili písomné pripomienky. Súdny dvor rozhodol, že o veci rozhodne bez pojednávania.

Analýza

15. Vnútroštátny súd Súdnu dvoru položil dve prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu pojmu „potraviny určené na ľudskú spotrebu“ a „výrobky obvykle určené ako doplnok alebo náhrada potravín“ v zmysle bodu 1 prílohy III smernice 2006/112. Účelom tohto výkladu je objasniť, či sa pod tieto pojmy alebo pod jeden z nich zahŕňajú výrobky na stimuláciu sexuálnej túžby (afrodiziaká), ktoré sú určené na orálne použitie.

O prvej prejudiciálnej otázke

16. Prvá prejudiciálna otázka sa týka výkladu výrazu „potraviny určené na ľudskú spotrebu“. Vnútroštátny súd chce predovšetkým určiť, či sa tento výklad má zakladať na definícii pojmu „potraviny“ uvedenej v článku 2 nariadenia č. 178/2002. Odpoveď na túto otázku si vyžaduje doslovný a teleologický výklad bodu 1 prílohy III smernice 2006/112 v spojení s článkom 98 ods. 1 a 2 tejto smernice, ako aj výklad článku 2 nariadenia č. 178/2002.

Doslovný výklad

17. Ako správne zdôrazňujú holandská vláda a Komisia vo svojich pripomienkach a tiež vnútroštátny súd vo svojom uznesení, smernica 2006/112 neobsahuje definíciu pojmu „potraviny určené na ľudskú spotrebu“ a v tejto súvislosti ani neodkazuje na vnútroštátne právne predpisy členských štátov. V takej situácii treba tento pojem vykladať v súlade s jeho obvyklým významom v bežnom jazyku, pričom sa zohľadní kontext, v ktorom sa používa, a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou.⁵

18. V bežnom jazyku možno potraviny určené na ľudskú spotrebu prirovnáť k pojmu „jedlo“, t. j. k výrobkom, ktoré ľudia požívajú v rámci procesu výživy. Účelom tohto procesu je dodať telu stavebné, energetické a regulačné živiny, ako aj vodu. Od týchto živín závisí prežitie tela, jeho fungovanie a vývoj.

19. Definícia pojmu „potraviny určené na ľudskú spotrebu“ sa tak bude vzťahovať na všetky výrobky, spracované alebo nespracované, ktoré dodávajú ľudskému telu živiny a ktoré sú konzumované s cieľom dodať mu tieto živiny.

20. Nesúhlasím preto s obavami vyjadrenými vnútroštátnym súdom v jeho uznesení, v zmysle ktorých by prvok účelu v definícii uvedeného pojmu predstavoval riziko pre právnu istotu. Podľa tohto súdu sú určité potravinové výrobky konzumované na iné účely ako na zachovanie životne dôležitých funkcií tela a napriek tomu nepochybne patria pod pojem „potraviny určené na ľudskú spotrebu“. Ich kvalifikácia preto podľa neho nemôže závisieť od účelu, ktorý sa ich konzumáciou sleduje. Rozhodnutie súdu druhého stupňa v konaní vo veci samej takisto vychádzalo z tohto argumentu.

21. Podľa môjho názoru je tento argument založený na nedorozumení.

⁵ Pozri najnovšie rozsudok z 29. júla 2019, Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, bod 65).

22. Človek nie je nútený svoje základné potreby uspokojovať prostredníctvom tých najjednoduchších prostriedkov. Úsilie o vycibrenosť a luxus je naopak pre ľudstvo typické od počiatku dejín a ak dochádza k jeho obmedzeniu, tak je to najčastejšie z dôvodu nedostatku materiálnych prostriedkov na jeho realizáciu. Bývanie alebo oblečenie sú toho dokonalým príkladom, keďže okrem ich základnej ochrannnej funkcie plnia aj iné účely, ako je estetika alebo prestíž. To, čím sú, sa však nemení: rokokový palác je domom a šaty od známeho návrhára sú oblečením rovnako ako drevený dom alebo košeľa z hrubého ľanu.

23. Inak to nie je ani pri výžive. Skutočnosť, že niektoré jedlá sú vycibrenejšie a nákladnejšie ako iné nič nemení na tom, že spĺňajú rovnakú základnú potrebu dodať telu živiny potrebné pre život. To, či majú okrem výživových hodnôt aj iné vlastnosti, ako napríklad chuť, je úplne iná otázka. Dokonale to vyjadrujú slová pripisované francúzskej kráľovnej Márii Antoinette a vyslovené v úplne inom kontexte, že ak ľud nemá chlieb, má jesť koláče.

24. Treba pamätať na to, že okrem živín môžu potravinové výrobky obsahovať aj určité množstvo ďalších látok, či už sú vo výrobkoch prirodzene prítomné, alebo sú do nich pridávané na ich konzerváciu, na zlepšenie ich chuti a podobne. Neexistuje žiaden zrejmy dôvod, prečo by tieto látky alebo výrobky, ktoré ich obsahujú, nemali byť klasifikované ako potraviny v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia.

25. Ako vo svojich pripomienkach správne zdôrazňuje holandská vláda, v tomto ohľade je irelevantné, že človek sa nestravuje vždy optimálne pre svoje zdravie, napríklad keď konzumuje príliš veľké množstvo tuku alebo cukru. Nadmerná konzumácia potravín nemá zo zdravotného hľadiska za následok to, že sa tieto potraviny zbavia svojich základných výživových vlastností.

26. Rovnako irelevantné sú okolnosti, za akých sa potraviny konzumujú. Ľudská kultúra vytvára množstvo zvykov a rituálov, ktoré sprevádzajú prirodzene jednoduché činnosti, ako je napríklad stravovanie. Nezapriahajme však voz pred koňa. Aj keď sú sociálne alebo spoločenské funkcie jedla rozsiahle, oproti ich výživovej funkcii sú druhotné. Aj ten najokázalejší banket slúži predovšetkým na nasýtenie, pričom ostatné ciele sú len druhotné.⁶

27. Z vyššie uvedených dôvodov sa domnievam, že medzi potraviny určené na ľudskú spotrebu je potrebné zahrnúť všetky výrobky, ktoré obsahujú živiny, a sú v zásade konzumované s cieľom dodať tieto živiny ľudskému telu, a to bez ohľadu na iné funkcie, ktoré tieto výrobky môžu takisto mať, ako je napríklad maximalizácia pôžitku cez chuťové zmysly a skutočnosť, že ich konzumácia môže byť spojená so spoločenskými udalosťami.

28. Naproti tomu výrobky ako tie, ktoré sú uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, t. j. halucinogénne huby alebo žuvačky, nie sú určené na dodanie živín telu, keď ich človek konzumuje, preto nie je dôvod klasifikovať ich ako „potraviny“ v zmysle bodu 1 prílohy III smernice 2006/112.

29. To isté platí pre afrodiziaká, o ktoré ide vo veci samej. Nie sú konzumované na účely dodania živín telu, ale na stimuláciu sexuálnej túžby. Aj keď teda môžu mať vplyv na určité funkcie tela, neslúžia na jeho výživu.

⁶ Ako hovorí známy aforizmus, „keďže stvoriteľ človeka prinútil jesť, aby prežil, povzbudil ho chuťou a odmenil pôžitkom“; BRILLAT-SAVARIN, J. A.: *Physiologie du goût*. Paríž, 1825.

30. Toto konštatovanie nie je nijako spochybnené skutočnosťou, ktorá je uvedená v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, že tieto afrodiziaká sú látky, ktoré sa môžu tiež nachádzať v zložení potravinových výrobkov. Ak je totiž výrobok tvorený zložkami, jeho kvalifikácia ako „potravina“ v zmysle uvedených ustanovení musí závisieť od povahy výrobku ako celku, a nie od jeho rôznych zložiek. Zložky afrodiziak sú vyberané a kombinované z dôvodu ich účinku na sexuálnu túžbu, nie z dôvodu ich výživovej hodnoty.

31. Touto vlastnosťou sa tieto afrodiziaká odlišujú od potravín, a to aj od tých, ktorým sa okrem ich výživovej hodnoty pripisuje aj účinok afrodiziaka, ako je to v prípade niektorých morských plodov.

Teleologický výklad

32. Vyššie uvedenú analýzu potvrdzuje teleologický výklad dotknutých ustanovení smernice 2006/112.

33. Súdny dvor už mal príležitosť poznamenať, že účelom článku 98 a prílohy III smernice 2006/112 je znížiť cenu určitých tovarov, ktoré sa považujú za mimoriadne nevyhnutné, a tým zlepšiť ich dostupnosť pre spotrebiteľa, ktorý v konečnom dôsledku nesie ekonomickú záťaž DPH.⁷ Pokiaľ ide o potraviny uvedené v bode 1 tejto prílohy, Súdny dvor tieto klasifikoval ako základné tovary.⁸

34. Tento cieľ dotknutých ustanovení podľa môjho názoru svedčí v prospech výkladu, ktorý obmedzuje uplatňovanie zníženej sadzby DPH na výrobky konzumované na uspokojenie jednej zo základných ľudských potrieb, a to potreby výživy, chápanej ako dodávanie živín telu.

35. Pokiaľ ide o tvrdenie, že nie všetky výrobky obvykle kvalifikované ako potraviny sú výživovo nevyhnutné, opakujem tvrdenia uvedené v bodoch 22 až 26 vyššie: to, že určité potravinové výrobky majú okrem ich jednoduchšej výživovej hodnoty aj ďalšie vlastnosti, napríklad chuťové, a možno ich konzumovať neprimerane veľa, nič nemení na tom, že primárnym cieľom ich konzumácie je uspokojenie potrieb výživy.

36. Okrem toho by bolo ťažké určiť objektívnu hranicu medzi potravinami potrebnými na výživové účely a potravinami, ktoré sú nadbytočné. Obyčajný chlieb s maslom totiž možno jesť aj pre chuťový pôžitok, nielen na uspokojenie hladu.

37. Okrem toho treba poznamenať, že uplatňovanie zníženej sadzby DPH podľa článku 98 smernice 2006/112 je výnimočné a voliteľné. Členské štáty tak majú možnosť uplatniť zníženú sadzbu iba na určité kategórie tovarov alebo služieb uvedených v rôznych bodoch prílohy III smernice 2006/112, alebo vylúčiť jej uplatňovanie pre určité kategórie uvedených tovarov alebo služieb. Táto možnosť je podmienená iba presným vymedzením uvedených kategórií a dodržaním zásady daňovej neutrality.⁹

38. Členské štáty tak majú možnosť určiť kategórie potravín z uplatňovania zníženej sadzby DPH vylúčiť, ak sa domnievajú, že neslúžia na uspokojovanie potrieb, ktoré uplatnenie takejto sadzby odôvodňujú.

39. Samotný normotvorca Únie túto možnosť využil, keď vylúčil alkoholické nápoje z pôsobnosti bodu 1 prílohy III smernice 2006/112. Normotvorca Únie sa zjavne domnieval, že aj keď sa tieto nápoje bežne považujú za potraviny, takisto môžu viesť k početným závislostiam a chorobám, takže nie je dôvod povzbudzovať ich konzumáciu znížením sadzby DPH.

⁷ Pozri najnovšie rozsudky z 9. marca 2017, Oxycure Belgium (C-573/15, EU:C:2017:189, bod 22), ako aj, pokiaľ ide o potraviny, rozsudok z 3. marca 2011, Komisia/Holandsko (C-41/09, EU:C:2011:108, bod 53).

⁸ Rozsudok z 3. marca 2011, Komisia/Holandsko (C-41/09, EU:C:2011:108, bod 53).

⁹ Pozri pre osobitnú kategóriu potravín rozsudok z 9. novembra 2017, AZ (C-499/16, EU:C:2017:846, body 23 a 24).

40. Teleologický výklad článku 98 smernice 2006/112 v spojení s bodom 1 prílohy III tejto smernice teda neumožňuje do pôsobnosti tohto ustanovenia zahrnúť výrobky určené na uspokojenie iných potrieb ako potrieb výživy, akými sú afrodiziaká, o ktoré ide vo veci samej.

Zásada daňovej neutrality

41. Nakoniec treba dodať, ako správne uvádza holandská vláda vo svojich pripomienkach, že výklad, podľa ktorého by afrodiziaká na orálne použitie, o ktoré ide vo veci samej, patrili do vecnej pôsobnosti bodu 1 prílohy III smernice 2006/112, a tak podliehali zníženej sadzbe DPH, by mohol viesť k porušeniu zásady daňovej neutrality.

42. Táto zásada vylučuje, aby sa na podobné tovary alebo služby, ktoré si navzájom konkurujú, uplatnil odlišný režim z hľadiska DPH.¹⁰

43. Je pritom známe, že okrem afrodiziák určených na orálne použitie takisto existujú výrobky s podobným účinkom, ktoré sú určené na použitie iným spôsobom. Tieto výrobky sa musia považovať za konkurujúce afrodiziakám na orálne použitie, ktoré sú predmetom sporu vo veci samej. Nemôžu však využívať zníženú sadzbu DPH, pretože nepatria do žiadnej z kategórií uvedených v prílohe III smernice 2006/112.

44. Vyhradenie odlišného režimu pre odlišné kategórie výrobkov zameraných na zvýšenie sexuálnej túžby v závislosti od spôsobu ich použitia by preto bolo v rozpore so zásadou daňovej neutrality.

Vplyv článku 2 nariadenia č. 178/2002

45. Otázka položená vnútroštátnym súdom sa týka najmä toho, či sa má pojem „potraviny určené na ľudskú spotrebu“ v zmysle bodu 1 prílohy III smernice 2006/112 vykladať s odkazom na definíciu pojmu „potraviny“ uvedenú v článku 2 nariadenia č. 178/2002.

46. Podľa môjho názoru treba na túto otázku odpovedať záporne. Ako správne zdôrazňujú holandská vláda a Komisia vo svojich pripomienkach, táto právna úprava slúži úplne iným cieľom, ako sú ciele uvedené v článku 98 smernice 2006/112 a jej prílohe III.

47. Nariadenie č. 178/2002 má podľa jeho článku 1 zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia ľudí a záujmov spotrebiteľov vo vzťahu k potravinám. Definícia pojmu „potraviny“ na účely tohto nariadenia preto zahŕňa všetky látky alebo výrobky „určené na ľudskú spotrebu alebo o ktorých sa predpokladá, že sú na ňu určené“, to znamená všetky látky alebo výrobky, o ktorých možno dôvodne predpokladať, že ich človek skonzumuje a ktoré môžu mať účinok na ľudské zdravie (vrátane negatívneho účinku) bez ohľadu na účel ich konzumácie. Jedinú výnimku v tomto ohľade tvoria výrobky, ktoré podliehajú iným právnym predpisom zaručujúcim ich bezpečnosť pre ľudské zdravie, ako sú lieky. Definícia v tomto nariadení sa však nevzťahuje na výrobky, ktoré nemajú priamy účinok na ľudské zdravie, pretože nie sú človekom bežne konzumované, ako sú krmivá, živé zvieratá alebo rastliny pred zberom.¹¹

¹⁰ Pozri najmä rozsudok z 9. novembra 2017, AZ (C-499/16, EU:C:2017:846, bod 30).

¹¹ Pozri výnimku stanovenú v článku 2 tretom odseku pod písmenami a) až c) nariadenia č. 178/2002.

48. Vecná pôsobnosť bodu 1 prílohy III smernice 2006/112 je však odlišná. Táto príloha slúži na určenie pôsobnosti zníženej sadzby DPH stanovenej v článku 98 tejto smernice. Cieľom zníženia sadzby DPH je zníženie ceny určitých tovarov a služieb, ktoré podľa zákonodarcu spĺňajú základné potreby spotrebiteľov.¹² Bod 1 prílohy III smernice 2006/112 preto zahŕňa nielen výrobky určené na ľudskú konzumáciu, ale aj tovary určené na ich výrobu, ako sú krmivá a živé zvieratá, osivá, rastliny a zložky obvykle určené na výrobu potravín.¹³ Normotvorca Únie naproti tomu vylúčil z pôsobnosti tohto ustanovenia alkoholické nápoje, pretože nespĺňali účelové kritériá na zníženie sadzby DPH.

49. Bod 1 prílohy III smernice 2006/112 a článok 2 nariadenia č. 178/2002 tak majú odlišné ciele, ktoré zodpovedajú ich odlišnej vecnej pôsobnosti. Na článok 2 tohto nariadenia preto nemožno odkázať na účely výkladu bodu 1 prílohy III smernice 2006/112.

50. Ako Komisia vo svojich pripomienkach správne zdôrazňuje, Súdny dvor dospel k podobným záverom, keď skúmal vzťah medzi pojmom „živé zvieratá... obvykle určené na použitie pri príprave potravín“ v zmysle bodu 1 prílohy III smernice 2006/112 a vecnou pôsobnosťou nariadenia (ES) č. 504/2008¹⁴, pokiaľ ide o kone.¹⁵

51. Z toho vyvodzujem, že článok 2 nariadenia č. 178/2002 nemá vplyv na výklad pojmu „potraviny určené na ľudskú spotrebu“ v zmysle bodu 1 prílohy III smernice 2006/112.

52. Navrhujem preto na prvú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že bod 1 prílohy III smernice 2006/112 sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „potraviny určené na ľudskú spotrebu“, ktorý je v ňom uvedený, označuje výrobky, ktoré obsahujú živiny a ktoré sa v zásade konzumujú s cieľom dodať tieto živiny ľudskému telu.

O druhej prejudiciálnej otázke

53. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd snaží zistiť, ako treba vykladať pojem „výrobky obvykle určené ako doplnok alebo náhrada potravín“. Túto otázku kladie s cieľom zistiť, či za takéto výrobky možno prípadne považovať práve afrodiziaká uvedené v prvej otázke.

54. Pripomínam, že podľa odpovede, ktorú navrhujem dať na prvú otázku, by potraviny v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia mali zahŕňať výrobky, ktoré sa konzumujú z dôvodu živín, ktoré obsahujú, alebo z dôvodu ich úlohy vo výživovom procese.

55. Podobné úvahy možno uplatniť pri výklade pojmu „výrobky obvykle určené ako doplnok alebo náhrada potravín“. Ak je charakteristickou vlastnosťou potraviny to, že obsahuje živiny a že sa konzumuje na dodávanie týchto živín do tela, to isté musí platiť o výrobkoch obvykle určených ako doplnok alebo náhrada potravín.

56. Konkrétne, výrobky určené ako náhrada potravín podľa môjho názoru znamenajú výrobky, ktoré nie sú potravinami, ale obsahujú živiny a konzumujú sa namiesto potravín s cieľom dodať uvedené živiny organizmu v prípade, keď je ich pri bežnom stravovaní nedostatok.

12 Pozri bod 33 vyššie.

13 Tento cieľ zahrnúť živé zvieratá do bodu 1 prílohy III smernice 2006/112 bol potvrdený Súdnym dvorom v jeho rozsudku z 3. marca 2011, Komisia/Holandsko (C-41/09, EU:C:2011:108, body 54 až 57).

14 Nariadenie Komisie zo 6. júna 2008, ktorým sa vykonávajú smernice Rady 90/426/EHS a 90/427/EHS, pokiaľ ide o spôsoby identifikácie koňovitých zvierat (Ú. v. EÚ L 149, 2008, s. 3).

15 Rozsudok z 3. marca 2011, Komisia/Holandsko (C-41/09, EU:C:2011:108, body 61 až 64).

57. Doplnky potravín môžu ďalej zahŕňať výrobky konzumované s cieľom podporiť výživové funkcie potravín, a to napríklad zlepšením vstrebávania živín. Tieto výrobky sa samozrejme líšia od farmaceutických výrobkov, pretože farmaceutické výrobky sú predmetom osobitného ustanovenia v bode 3 prílohy III smernice 2006/112.

58. Takýto záver je tiež v súlade s cieľmi článku 98 smernice 2006/112, ktoré sú pripomenuté v bode 33 vyššie.

59. Z pôsobnosti pojmu „výrobky obvykle určené ako doplnok alebo náhrada potravín“ preto treba vylúčiť tie výrobky, ktoré síce môžu byť človekom konzumované, ale vôbec nesúvisia s konzumáciou potravín vo vyššie uvedenom zmysle a konzumujú sa na iné účely, ako je dodávanie živín telu. Práve toto platí pre afrodiziaká, o ktoré ide vo veci samej.

Návrh

60. So zreteľom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálne otázky, ktoré položil Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd, Holandsko), odpovedal takto:

Bod 1 prílohy III smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „potraviny určené na ľudskú spotrebu“, ktorý je v ňom uvedený, označuje výrobky, ktoré obsahujú živiny a ktoré sú v zásade konzumované s cieľom dodať uvedené živiny ľudskému telu, zatiaľ čo pojem „výrobky obvykle určené ako doplnok alebo náhrada potravín“ označuje výrobky, ktoré nie sú potravinami, ale ktoré obsahujú živiny, a sú konzumované namiesto potravín s cieľom dodať tieto živiny telu, ako aj výrobky konzumované s cieľom podporiť výživové funkcie potravín alebo výrobkov určených ako ich náhrada.